

Spørgsmål nr. 24 på L 1

Spørgsmål (21/4-98):

Vil ministeren give udvalget en redegørelse for forholdet mellem Højesterets dom af 6. april 1998, hvori det fastslås, at der kan opstå en situation, hvor danske domstole må anse en EU-retsakt for uanvendelig i Danmark - og heroverfor Amsterdamtraktatens protokol om nærhedsprincippet, der traktatfæster »de principper for forholdet mellem national lovgivning og fællesskabslovgivning, som Domstolen har udviklet«, altså forrangsprincippet?⁸⁹

Svar (23/4-98):

I Højesterets dom af 6. april 1998 fastslås følgende om de nationale domstoles mulighed for at erklære en EF-retsakt for uanvendelig i Danmark (afsnit 9.6 i præmisserne):

»Ved tiltrædelsesloven er det anerkendt, at kompetencen til at prøve lovligheden og gyldigheden af EF-retsakter tilkommer EF-Domstolen. Dette indebærer, at danske domstole ikke kan anse en EF-retsakt for uanvendelig i Danmark, uden at spørgsmålet om dens forenelighed med Traktaten har været prøvet af EF-Domstolen, og at danske domstole i almindelighed kan lægge til grund, at EF-Domstolens afgørelser herom ligger inden for suverænitetetsafgivelsens grænser. Højesteret finder imidlertid, at det følger af bestemthedskravet i grundlovens § 20, stk. 1, sammenholdt med danske domstoles adgang til at prøve lovens grundlovmæssighed, at domstolene ikke kan fratages adgangen til at prøve spørgsmål om, hvorvidt en EF-retsakt overskrider grænserne for den ved tiltrædelsesloven foretagne suverænitetetsafgivelse. Danske domstole må derfor anse en EF-retsakt for uanvendelig i Danmark, hvis der skulle opstå den ekstraordinære situation, at det med den fornødne sikkerhed kan fastslås, at en EF-retsakt, der er opretholdt af EF-Domstolen, bygger på anvendelse af Traktaten, der ligger uden for suverænitetetsafgivelsen ifølge tiltrædelsesloven. Tilsvarende gælder med hensyn til fællesskabsretlige regler og retsprincipper, som beror på EF-Domstolens praksis.«

Højesteret har i dommen udtrykkeligt taget stilling til den helt ekstraordinære situation, som opstår, hvis der vedtages en EF-retsakt, som lig-

ger uden for grænserne for de overladte beføjelser, og som alligevel opretholdes af EF-Domstolen. I denne situation må danske myndigheder, herunder danske domstole, undlade at lægge EF-retsakten til grund.

Højesteretsdommen svarer til den retsopfattelse, som altid har været lagt til grund fra regeringens side - også i forbindelse med Danmarks indtræden i EF i 1972. Der henvises i denne forbindelse til Justitsministeriets redegørelse fra 1972 for visse statsretlige spørgsmål i forbindelse med dansk tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, jf. afsnit 5.

Protokollen om nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet omhandler de nærmere betingelser for anvendelse af disse principper. Herom siges bl.a., at de principper for forholdet mellem national lovgivning og fællesskabslovgivning, som EF-Domstolen har udviklet, ikke berøres. Protokollen forholder sig ikke til den retlige karakter af disse principper. Der er med andre ord ikke tale om en traktatfæstelse af de af EF-Domstolen udviklede principper, hverken for så vidt angår forholdet mellem national lovgivning og fællesskabslovgivning eller øvrige principper, hvor til der henvises i protokollen.

(L 1 - bilag 17 fra 1997-98, 2. samling)

Spørgsmål nr. 25 på L 1

Spørgsmål (21/4-98):

Vil regeringen erklære sig enig i, at efter Højesterets dom af 6. april 1998, må der lægges afgørende vægt - både juridisk og politisk - på Folketingets og befolkningens beslutningsgrundlag ved afgivelse af suverænitet, idet Højesteret udtaler i fornævnte doms præmisser »Danske domstole må derfor anse en EF-retsakt for uanvendelig i Danmark, hvis der skulle opstå den ekstraordinære situation, at det med den fornødne sikkerhed kan fastslås, at en EF-retsakt, der er opretholdt af EF-Domstolen, bygger på en anvendelse af Traktaten, der ligger uden for suverænitetetsafgivelsen ifølge tiltrædelsesloven. Tilsvarende gælder med hensyn til fællesskabsretlige regler og retsprincipper, som beror på EF-Domstolens praksis«?⁹⁰

⁸⁹ Vedrørende nærhedsprincippet kan der henvises til afsnit II side 42.

⁹⁰ Se note 88.